

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

6 Ocak'ta Suriye'de Halep'e bağlı Kürt ve Süryani mahallelerine yönelik saldırılar ve ardından Kuzey ve Doğu Suriye'ye yayılan operasyonlar sivillerin yaşam hakkını hedef alan ağır insan hakkı ihlallerine yol açmış, bu saldırılara karşı Türkiye'de gerçekleştirilen barışçıl protestolar ise Anayasa'nın 34'üncü maddesi kapsamında meşru ve doğal bir hak kullanımı olmuştur. Ancak protestoların ardından Türkiye genelinde kolluk güçlerinin orantısız ve hukuka aykırı müdahaleleri, keyfi gözaltı ve tutuklamalar, işkence ve kötü muamelenin yaygın ve sistematik bir uygulamaya dönüştüğünü ortaya koymuştur. Resmî açıklamalar ile sahadan gelen bilgiler arasındaki ciddi farklılıklar, gözaltı süreçlerinde insan onurunu zedeleyen uygulamalar, bebeli aileye yönelik ihlaller, ağır işkence iddiaları, tıbbi belgelemenin engellenmesi, plastik mermi kullanımı sonucu ağır yaralanmalar ve valiliklerce alınan genel yasak kararları, yaşam hakkı ile toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının fiilen askıya alındığını göstermektedir. Anayasa'nın 17'nci ve 34'üncü maddeleri ile Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin ağır biçimde ihlal edildiğine işaret eden bu tablo karşısında, müdahalelerin, gözaltı ve tutuklama süreçlerinin, işkence ve kötü muamele iddialarının ve yasaklama kararlarının tüm yönleriyle araştırılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz. (26.01.2026)

Gülüstan KILIÇ KOÇYİĞİT

DEM Parti Grup Başkanvekili

Kars Milletvekili

Sezai TEMELLİ

DEM Parti Grup Başkanvekili

Muş Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

Suriye’de Halep’e bağlı Kürt mahalleleri olan Eşrefiye ve Şeyh Maksut ile Süryani mahallesi olan Beni Zeyd’e yönelik 6 Ocak’ta gerçekleştirilen saldırılar ve akanbinde Kuzey ve Doğu Suriye’ye genişletilerek devam eden saldırılar sivillerin yaşam hakkını hedef alan ağır insan hakkı ihlaline sebebiyet veren saldırılardır. Türkiye’de halkların sokağa çıkarak itiraz etmesi ise dayanışmanın yanı sıra yaşama, barışa ve halkların geleceğine sahip çıkma iradesidir.Öte yandan, Anayasa’nın 34’üncü maddesiyle güvence altına alınan barışçıl toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının doğal ve meşru bir kullanımıdır. Ancak söz konusu protestoların ardından Türkiye genelinde yaşananlar, anayasal hakların sistematik biçimde ihlal edildiğini, kolluk güçlerinin orantısız ve hukuka aykırı güç kullandığını, işkence ve kötü muamelenin istisna olmaktan çıkarak yaygın bir uygulamaya dönüştüğünü göstermektedir.

İçişleri Bakanlığı tarafından 20 Ocak itibarıyla yapılan açıklamada, protestolar kapsamında 356 kişinin gözaltına alındığı, 35 kişinin tutuklandığı, 45 kişinin ise adli kontrolle serbest bırakıldığı belirtilmiştir. Ancak sahadan, avukatlardan ve insan hakları örgütlerinden partimize ulaşan bilgilere göre 500’den fazla kişi gözaltına alınmış ve en az 60 kişi tutuklanmıştır.

Gözaltı uygulamalarının keyfi, ölçsüz ve insan onurunu zedeleyici biçimde gerçekleştirildiğine dair çok sayıda örnek bulunmaktadır. Viranşehir’de 2 buçuk aylık bebeğin anne ve babası olan Sevgi Talay ve Serhat Talay gözaltına alınmış, emzirme dönemindeki bir bebeğe rağmen gözaltı süreleri uzatılmış, annenin bebeği emzirebilmesi için bebek Emniyet’e getirilmek zorunda bırakılmış yani en temel insani sınırlar dahi gözetilmeden, çocuğun üstün yararı ilkesi ve aile hayatına saygı gözetilmeden ihlal uygulamaları gerçekleştirilmiştir.

GEREKÇE

Şırnak’ta en az 100 kişinin gözaltına alınmış, Mardin Nusaybin sınırında gözaltına alınan Diyar Koç isimli gence yönelik muamele, mevcut gözaltı işlemlerinin işkenceye vardığı en çarpıcı örneklerinden biri olmuştur. Yerde sürüklenerek, cop ve tekmelerle darp edilen, ağır hakaret ve tehditlere maruz bırakılan Diyar Koç’un omurilik bölgesinde darp kaynaklı kırıklar oluşmasına, iç kanama geçirmesine rağmen, avukatlarının darp raporu alması engellenmiş, adli tıbbi belgelemenin önüne geçilmiştir. Bu durum, işkencenin uygulanmakla kalmayıp, örtbas edilmeye çalışıldığını göstermektedir. Diyar Koç’un bazı ırkçı ve milliyetçi sosyal medya hesapları tarafından gerçeğe aykırı biçimde hedef gösterilmesi, kolluk şiddetinin ırkçı ve ayrımcı bir zeminde meşrulaştırılmaya çalışıldığını ortaya koymaktadır. Avukat beyanlarına göre işkence, karakolda da devam etmiş, soğuk havada üzerine su dökülerek açık alanda bekletilmiş, asker ve polislerin her biri tarafından fiziksel şiddete maruz bırakılmıştır. Söz konusu durum, işkencenin sistematik ve çoklu failer tarafından uygulandığını göstermektedir.

21 Ocak 2026 tarihinde Şırnak’ın Cizre ilçesinde bir kafenin sivil polislerce basılması, içeride bulunan gençlerin ve kafe sahibinin darp edilerek gözaltına alınması, yakalama anından karakola götürülene kadar ve “bilgi alma” adı altında saatlerce şiddete maruz bırakılmaları da işkencenin gözaltı sürecinin olağan bir parçası haline getirildiğini göstermektedir.

Öte yandan 22 Ocak’ta Suruç’ta Eş Genel Başkanımız Tuncer Bakırhan’ın da katıldığı yürüyüşe yönelik müdahalede ise, herhangi bir uyarı ve anons yapılmaksızın biber gazı, gaz bombası, TOMA ve plastik mermi kullanılmıştır. Plastik merminin Tacettin Kamar adlı yurttaşın gözüne isabet etmesi sonucu ağır yaralanma meydana gelmiş ve gözünü kaybetme riski ortaya çıkmıştır.

23 Ocak'ta Mardin Nusaybin'de gerçekleşen protestonun ardından, 13 yaşındaki bir çocuk polis tarafından havaya kaldırarak yere fırlatılmış, bu görüntüler kameralarla kayda alınmış, ailesi ile birlikte darp raporu almak isteyen çocuğun rapor alması engellenmiş, avukat müdahalesi sonucunda rapor verilmiş fakat çocuğun vücudundaki darp ve morluklara yer verilmemiştir. Avukatın itirazı üzerine hastanede bulunan kolluk güçleri avukatın üzerine yürümüş "kadınsın, utan", "kes sesini" şeklinde hakaretlere maruz bırakılmıştır.

24 Ocak'ta İstanbul Aksaray'da gerçekleştirilmek istenen protesto ise polis engeliyle karşılaşmış, meydan ablukaya alınırken toplanan kitleye müdahale gerçekleştirilmiş, 95 kişi gözaltına alınmış ve müdahale sonucu İstanbul vekilimiz Celal Fırat darp edilerek, hastaneye kaldırılmıştır.

25 Ocak'ta Mersin Tarsus'ta gerçekleştirilen eylemin bitiminde ise eylemcilere yönelik silahlı saldırı gerçekleştirilmiş, 2014'te IŞİD saldırılarında ailesiyle birlikte Türkiye'ye sığınan Kobanêli genç Baran Abdi, balkonda eylemi izlerken bu saldırının hedefi olmuş ve hayatını kaybetmiştir. Mersin Valiliği ise olayın akışına uygun olmayan bir biçimde, saldırıyı gerçekleştiren kişinin bahçesine girildiğini iddia etmiş, saldırganın müstakil evi olmadığı, Baran'ın misafir bulunduğu evin balkonunda öldürüldüğü gerçeğiyle yaratılmak istenen manipülasyon boşa düşürülmüştür. Dolayısıyla ilgili kamu kurumları sorumluluk üstlenip, olayın aydınlatılmasına katkı sunmaktan ziyade ölüm gerçekleşen bir durumu çarpıtmayı tercih etmiştir.

Diyarbakır Valiliği'nin 23-26 Ocak 2026 tarihleri arasında il genelinde toplantı ve gösteri yürüyüşlerini yasaklaması ve Urfa Valiliği'nin kent genelinde her türlü eylem ve etkinliği üç gün süreyle yasaklaması, anayasal bir hakkı fiilen askıya almakta, demokratik toplum düzeniyle bağdaşmamaktadır.

Tüm bu durumlar, barışçıl protestolara yönelik kolluk müdahalelerinde sistematik ve yaygın işkence ve kötü muamele uygulamalarının bulunduğunu, gözaltı süreçlerinin keyfi ve hukuka aykırı biçimde işletildiğini, yaşam hakkı ile toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının fiilen ortadan kaldırıldığını göstermektedir. Anayasa'nın 17'nci ve 34'üncü maddeleri ile Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Sözleşme başta olmak üzere uluslararası yükümlülüklerin ağır biçimde ihlal edildiğine dair bu vahim tablo karşısında; protestolara yönelik müdahalelerin, gözaltı ve tutuklama süreçlerinin, işkence ve kötü muamele iddialarının, yasaklama kararlarının hukuki dayanaklarının ve sorumlularının tüm yönleriyle araştırılması, delillerin karartılmasının önlenmesi, mağdurların adalete erişiminin sağlanması ve benzer ihlallerin tekrarının önüne geçilmesi amacıyla Meclis Araştırma Komisyonu kurulması gerekmektedir.